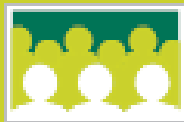

Šiaulių vaistų komiteto veiklos apžvalga

Dalia Miniauskienė
Šiaulių TLK direktoriaus pavaduotoja,
laikiniai vykdanči direktoriaus funkcijas

2022-05-26, Telšiai

Pasaulio
sveikatos
organizacija

KONSTATUOJA:

Daugiau nei pusė visų vaistų yra **skiriami ar išduodami netinkamai**

Beveik pusė pacientų vaistus **vartoja netinkamai**

Netinkamas vaistų vartojimas **kenkia pacientams ir yra švaistomos lėšos**

Daugelyje šalių **nėra** įdiegta racionalaus vaistų vartojimo politika

Racionalaus vaistų vartojimo sąvoka

Paminėta 1985 metais PSO
organizuotoje tarptautinėje
konferencijoje Kenijoje (Nairobije)

Racionalus vaistų vartojimas – kai pacientui vaistai skiriami:

- atsižvelgiant į jo klinikinę būklę;
- parenkant jam tinkamiausią dozę bei gydymo trukmę už mažiausius kaštus pacientui ir visuomenei.

PSO rekomenduoja 11 priemonių racionaliam vaistų vartojimui skatinti

- Įsteigti už racionalų vaistų vartojimą atsakingą instituciją;
- Diegti ligų gydymo metodikas;
- Sudaryti būtinųjų vaistų sąrašus;
- **Regionuose ir ligoninėse įdiegti „Vaistų komitetus“;**
- Klinikinės farmakologijos disciplina pagrindinėse studijose ir podiplominių mokymų metu;
- **Monitoringas, auditai ir grįžtamasis ryšys;**
- **Nepriklausoma informacija apie vaistus;**
- Pacientų mokymas apie vaistus;
- Finansinio suinteresuotumo vengimas;
- Tinkama vaistų politika;
- Efektyvus vaistų kompensavimas.

Vaistų komitetas

Sudarytas 2017 m. gruodžio 29 d. Šiaulių TLK direktoriaus įsakymu Nr. VE-369 „Dėl vaistų komiteto sudarymo“.

Komiteto nariai

- **Vaistų komiteto pirmininkas** – Lietuvos sveikatos mokslų universiteto profesorius, Lietuvos klinikinės farmakologijos draugijos pirmininkas Romaldas Mačiulaitis,
- **Nariai nuo 2022 m.:** I. Medžiaušaitė (VLK), D. Miniauskienė, D. Ozolienė, L. Juškaitė, A. Damkienė (Šiaulių TLK), V. Krasauskaitė (VšĮ Kelmės raj. PSPC), A. Girdenienė (UAB Valerijono vaistinė), Č. Špūrienė, G. Acutė, G. Makštutis, A. Macijauskienė (VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė).

Komiteto tikslai

- Racionalus kompensuojamųjų vaistų skyrimas;
- Vykdyti kompensuojamųjų vaistų stebėseną;
- Teikti rekomendacijas apie racionalų kompensuojamųjų vaistų vartojimą asmens sveikatos priežiūros įstaigoms ir vaistinėms;

Vaistų komitetas, identifikavęs problemas:

- spręsti apie intervencijų taikymą - pranešimai specialistams ir, jei būtina, visuomenei;
- organizuos konferencijas ir mokymus gydytojams, vaistininkams.
- esant reikalui, teiks siūlymus teisinio reglamentavimo tobulinimui Sveikatos apsaugos ministerijai, Valstybinei ligonių kasai ir t.t.

Vaistų komitetas

2018-2019 m. pasirinktos 4 veiklos kryptys:

1. Kompensuojamieji antibiotikai;
2. Benzodiazepinai;
3. Arterinė hipertenzija;
4. Antitromboziniai vaistai.

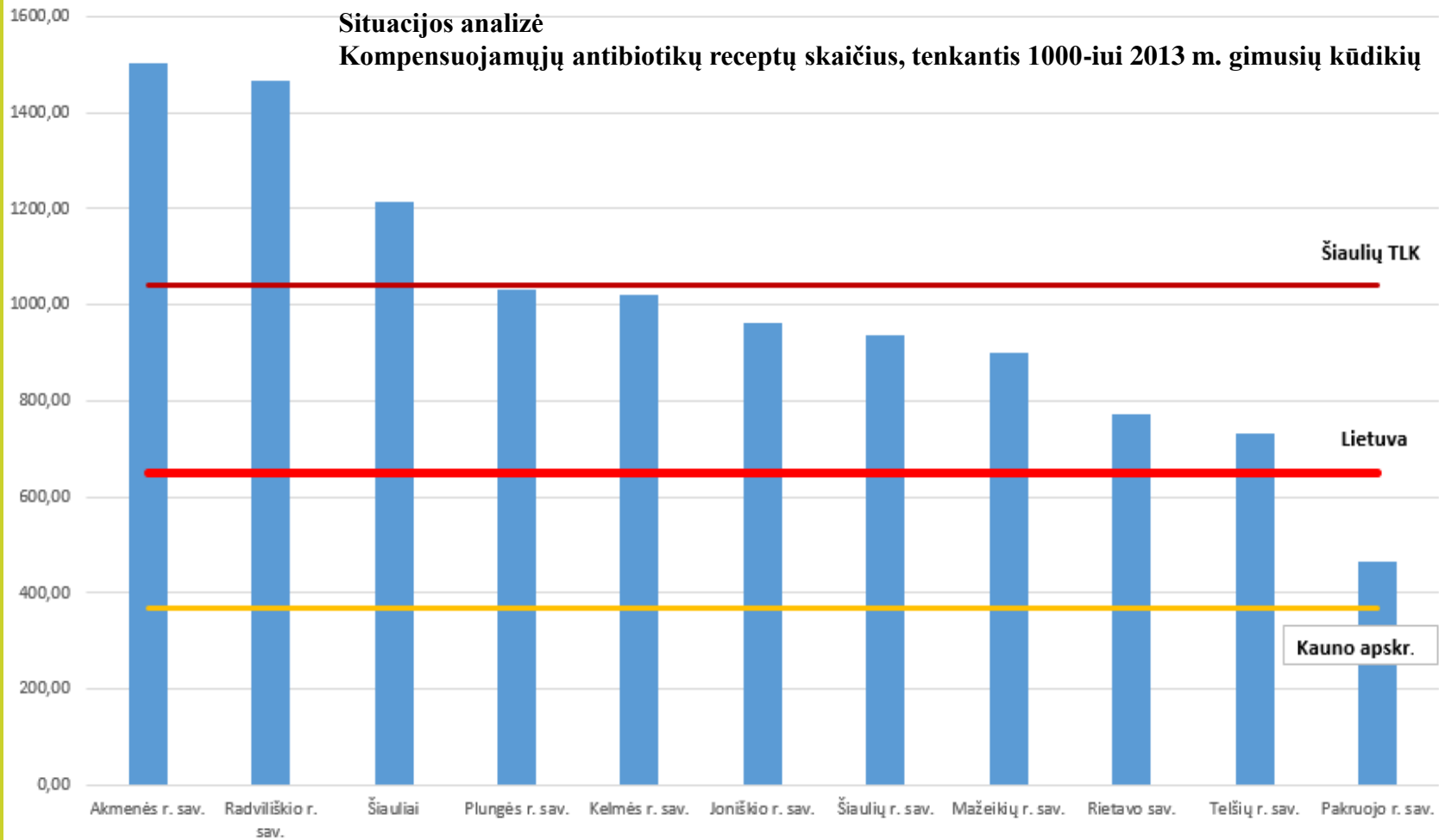
Nuo 2020 m. dirbama 3 kryptimis:

1. Kompensuojamieji antibiotikai;
2. Arterinė hipertenzija;
3. Antitromboziniai vaistai.

I VEIKLOS KRYPTIS

Kompensuojamieji antibiotikai

2022-05-26,
Telšiai

Šaltinis: Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenys

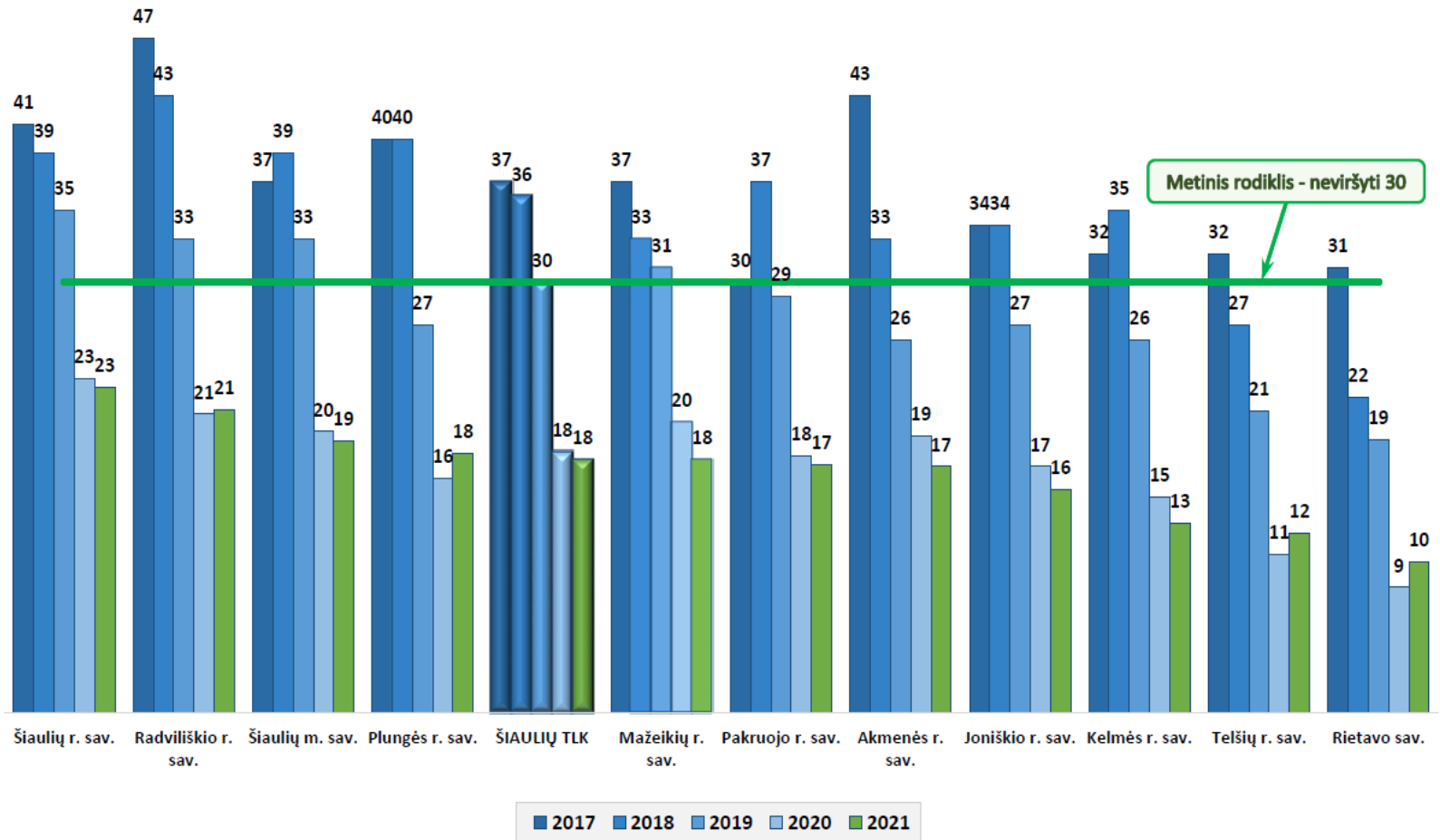
Intervencijos

Vykdoma racionalios antibiotikoterapijos sklaida, įtraukiant partnerius, o ne kontrolės procedūrų vykdymas:

- **Atlikta analizė**
- **Metodiniai raštai ASPĮ.**
- **Interneto svetainėje paskelbta informacinė-metodinė medžiaga.**
- **Vykdyta kompensuojamųjų antibiotikų stebėseną pagal VLK patvirtintus rodiklius.**
- **Aptarimai, rezultatų pristatymai.**
- **Organizuoti 3 profesinės kvalifikacijos tobulinimo mokymai - mokslinės - praktinės konferencijos Šiauliuose ir Telšiuose, kuriose kvalifikaciją kėlė 229 sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistai.**
- **Sukurtas reklaminis skydelis ir vaizdo klipas.**

Vaikų, kuriems buvo išrašyti kompensuojamųjų antibiotikų (ATC kodas pagal II lygį yra J01) receptai, skaičius, tenkantis 100-ai prisirašiusių prie pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos vaikų, 2017-2018-2019-2020-2021 m.

Sisteminio antibakterinio veikimo vaistų grupių (penicilinų, makrolidų ir cefalosporinų) vartojimo 2015 - 2021 m. pokyčiai

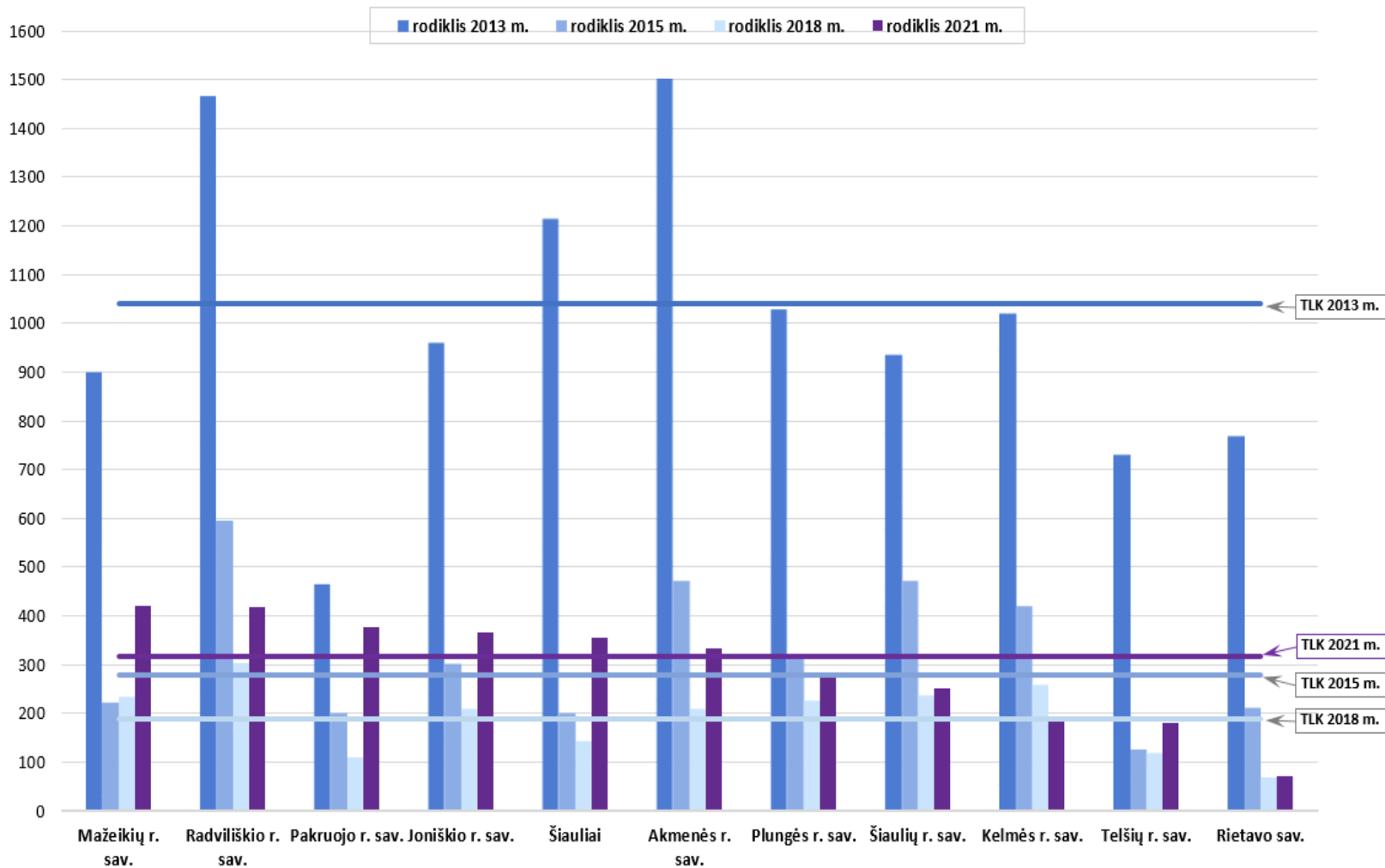
Sisteminio antibakterinio veikimo vaistų grupė		ATC kodas	Vaisto bendrinis pavadinimas	2015 m.		2017 m.		2019 m.		2021 m.	
				Vartojusių tam tikrus bendrinio pavadinimo vaistus pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01	Sisteminio antibakterinio veikimo vaistų grupių (penicilinų ir makrolidų) vartojusių pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01	Vartojusių tam tikrus bendrinio pavadinimo vaistus pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01	Sisteminio antibakterinio veikimo vaistų grupių (penicilinų ir makrolidų) vartojusių pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01	Vartojusių tam tikrus bendrinio pavadinimo vaistus pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01	Sisteminio antibakterinio veikimo vaistų grupių (penicilinų ir makrolidų) vartojusių pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01	Vartojusių tam tikrus bendrinio pavadinimo vaistus pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01	Sisteminio antibakterinio veikimo vaistų grupių (penicilinų ir makrolidų) vartojusių pacientų dalis nuo visų vartojusiųjų J01
Penicilinai	Plataus spektro penicilinai	J01CA04	Amoxicillinum	46,4%	75,8%	50,1%	76,7%	42,5%	77,6%	57,0%	81,6%
	Kombinuoti penicilinai	J01CR02	Amoxicillinum et Acidum clavulanicum	26,9%		23,9%		26,6%		22,3%	
		J01CR04	Sultamicillinum	11,2%		7,4%		3,4%		0,4%	
	Beta-laktamazėms jautrūs penicilinai	J01CE01	Benzylpenicillinum	0,1%		0,0%		0,0%		0,0%	
J01CE02		Phenoxyethylpenicillinum	7,5%	10,7%	20,4%	10,3%					
Makrolidai		J01FA01	Erythromycinum	0,2%	33,6%	0,1%	34,3%	0,1%	30,2%	0,0%	22,8%
		J01FA09	Clarithromycinum	31,1%		32,3%		28,7%		21,8%	
		J01FA10	Azithromycinum	3,5%		2,8%		2,1%		1,5%	
Cefalosporinai	1-os kartos cefalosporinai	J01DB05	Cefadroxilum	19,1%	21,2%	16,0%	17,9%	10,4%	12,1%	4,3%	5,0%
	2-os kartos cefalosporinai	J01DC02	Cefuroximium	2,7%		2,5%		1,9%		0,7%	
		J01DC10	Cefprozilium	0,04%		0,01%		0,01%		0,00%	

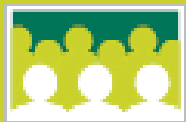
2022-05-26,
Telšiai

Šaltinis: Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenys

Kompensuojamųjų antibiotikų receptų kūdikiams skaičiaus, tenkančio 1 000-čiui tais metais gimusių kūdikių, 2013 - 2021 m. palyginimas Šiaulių TLK savivaldybėse

**Neracionalus
benzodiazepinų
vartojimas
yra didelė
problema**

II VEIKLOS KRYPTIS Benzodiazepinai

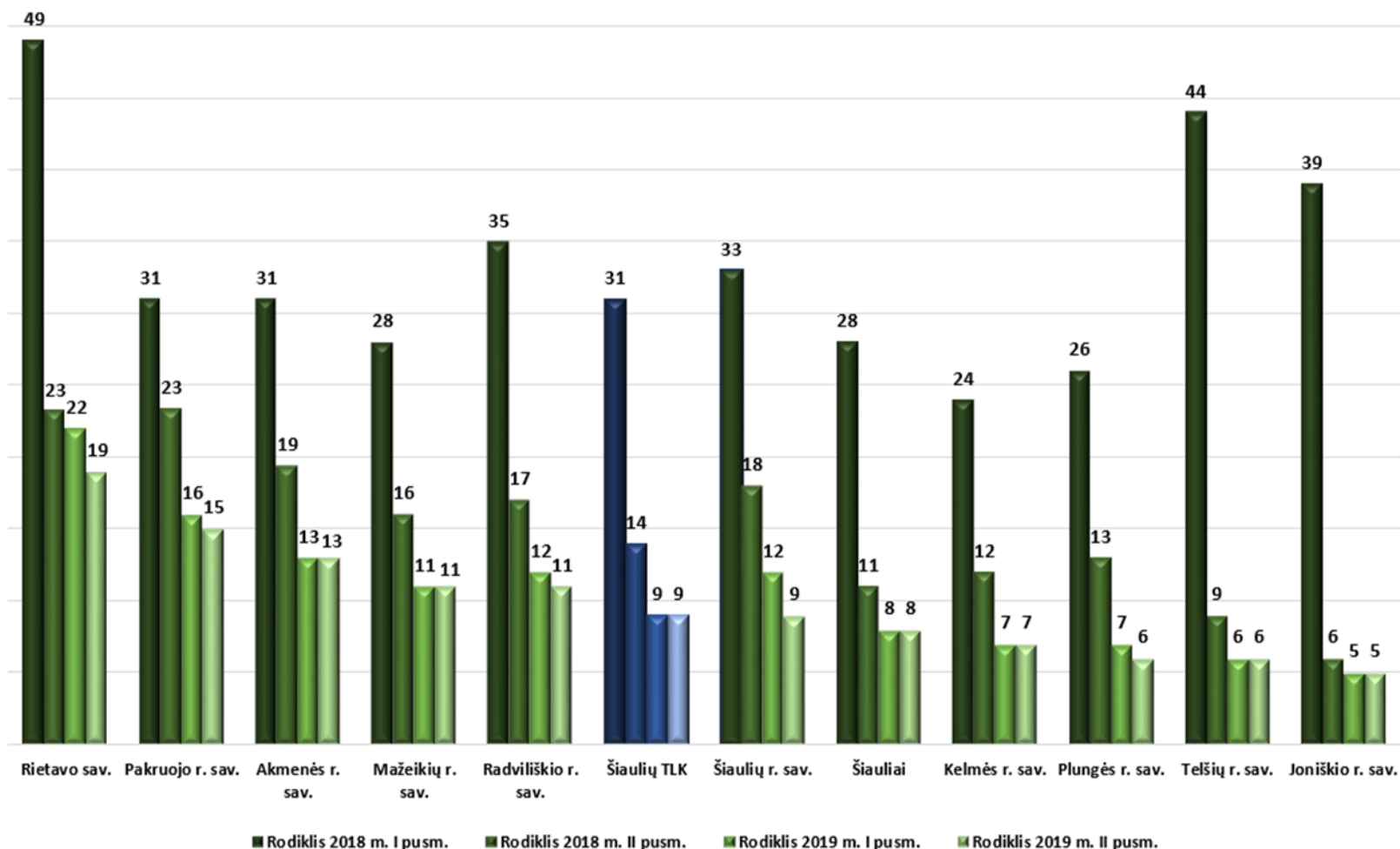
- ❖ Lietuvoje **tris kartus daugiau** suvartojame benzodiazepinų, nei kitose Baltijos šalyse.
- ❖ **1 iš 4** gyventojų gyvenime bent kartą vartojo raminamuosius ir migdomuosius.
- ❖ Vidutinė tokių vaistų vartojimo **trukmė – net 86 mėnesiai**, o beveik pusė apklaustųjų nurodo juos geriantys kasdien.
- ❖ Kas mėnesį jų parduodama apie 200 tūkst. pakuočių.
- ❖ Įprasta, bet liūdna praktika Lietuvoje – depresijos ir nerimo simptomai ilgus metus slopinami raminamaisiais ir migdomaisiais.

Benzodiazepinai

Suaugusiųjų, vartojančių benzodiazepinų dariniams priskiriamus kompensuojamuosius vaistinius preparatus, skaičius, tenkantis 1000-ui prisirašiusių prie pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos suaugusiųjų, pagal savivaldybes 2018 m. ir 2019 m. pusmečiais

2022-05-26,
Telšiai

Duomenų šaltinis: Privalomojo sveikatos draudimo informacinė sistema „Sveidra“

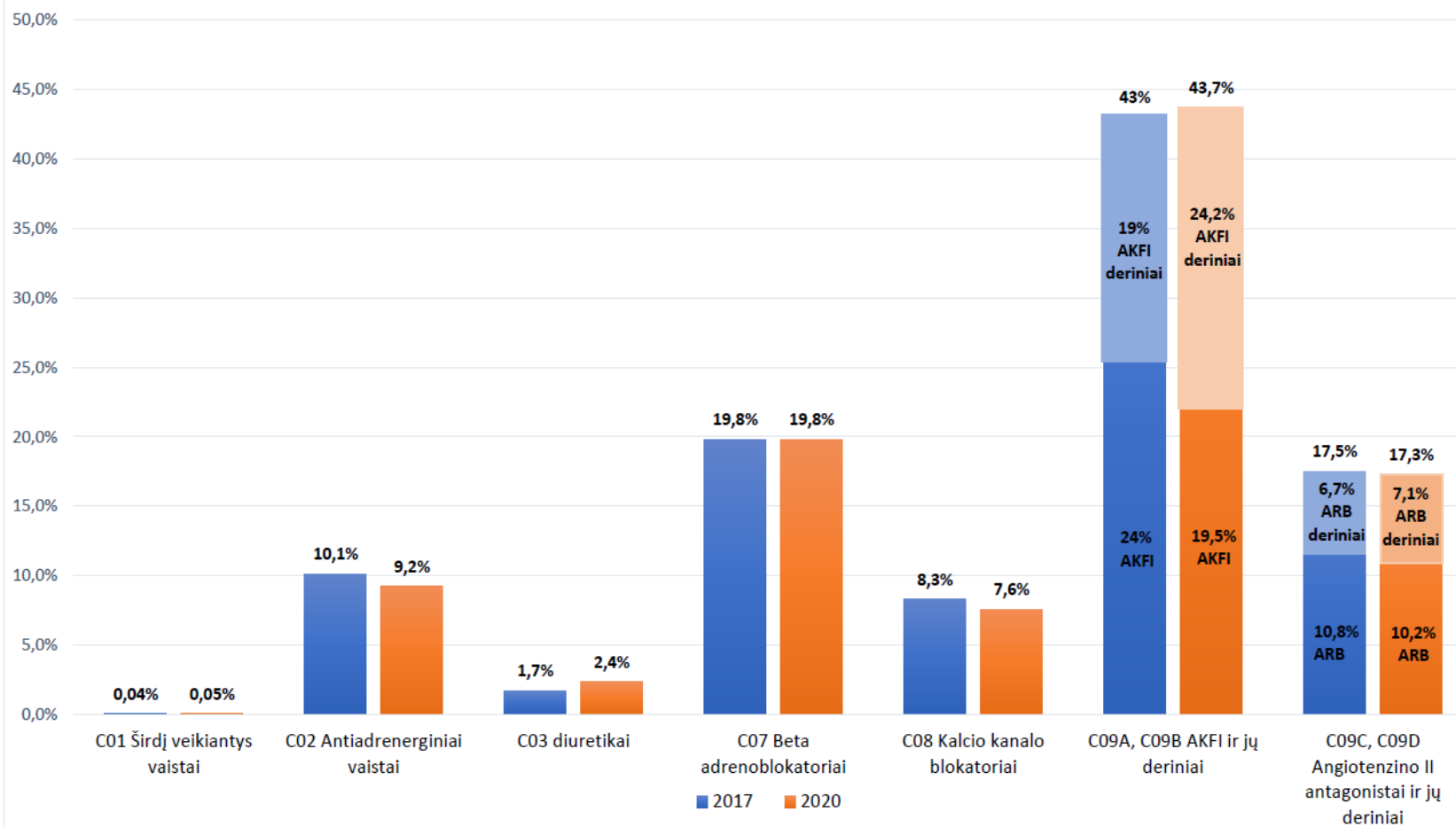
III VEIKLOS KRYPTIS

Arterinė hipertenzija

- PSO duomenimis, širdies ir kraujagyslių ligos vyrauja visų mirčių priežasčių statistikoje pasaulyje.
- Lietuva – ne išimtis. Lietuvoje nuo šių ligų miršta beveik dvigubai daugiau gyventojų nei kitose Vakarų Europos šalyse.
- Dalis širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnių gali būti koreguojami, vienas svarbių prevencinių veiksnių - arterinės hipertenzijos gydymas.

Antihipertenzinių vaistų suvartojimas gydant hipertenziją ir hipertenzinę kardiomiopatiją (I10-I15) pagal DDD metodiką Šiaulių TLK veiklos zonoje 2017 m. ir 2020 m., proc.

2022-05-26,
Telšiai

Duomenų šaltinis: Privalomojo sveikatos draudimo informacinė sistema „Sveidra“

Vaistų komiteto veiksmai

- Peržiūrėta ir įvertinta arterinės hipertenzijos diagnostikos ir gydymo metodiką bei teiktas pasiūlymas LR Sveikatos apsaugos ministerijai: **nauja metodika patvirtinta.**
- Atlikta kompensuojamųjų vaistų arterinei hipertenzijai gydyti analizė, įvertinta pagal ATC/DDD metodologiją bei palyginta Lietuvos ir Europos mastu: **analizės išvados pateiktos SAM ir VLK.**
- Problema: mirties priežasčių kodavimo korektiškumas?
Aptarta susitikime Šiauliuose su Higienos instituto atsakingais darbuotojais.

IV VEIKLOS KRYPTIS

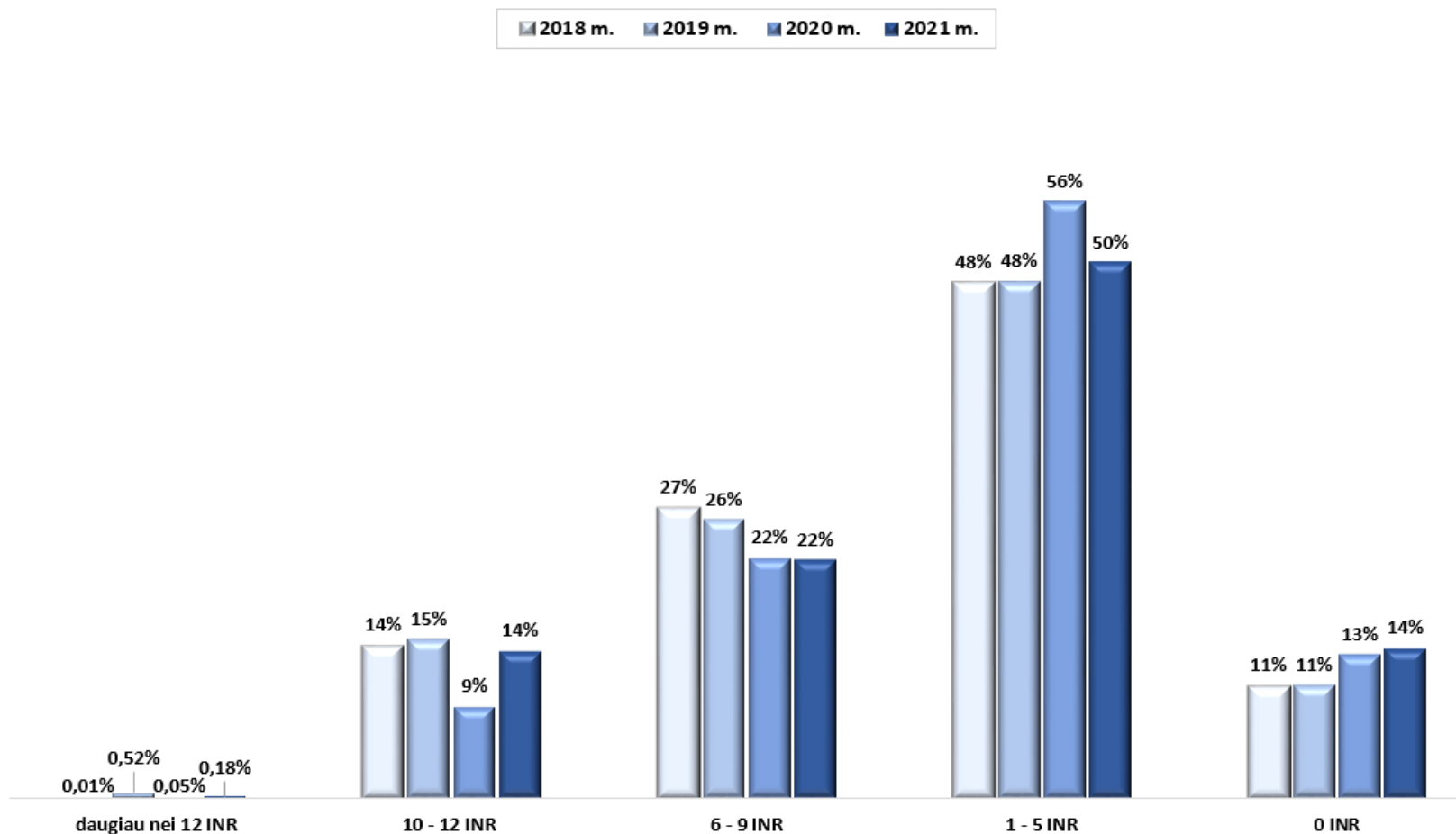
Antitromboziniai vaistai

2005-12-05 SAM įsakymas Nr. V – 943 „Dėl pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimo ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ su vėlesniais pakeitimais:

- per kalendorinius metus iš **PSDF biudžeto lėšų apmokama iki 12** kraujo krešumo sistemos būklės įvertinimo paslaugų vienam pacientui, vartojančiam varfariną.

Prie Šiaulių TLK veiklos zonos PASPĮ prisirašiusių asmenų, kuriems atlikti INR tyrimai (paslaugos kodas 3639), dalis nuo asmenų, vartojusių varfariną (proc.) 2018 - 2021 m.

Apibendrinimas

Šiaulių TLK įkurto Vaistų komitetas per 2018-2021 m. tyrimai ir analizės:

- Retrospektyviniai tyrimai - „Neracionalaus antibiotikų vartojimo paplitimas vaikų amžiuje ir sukeltos pasekmės“, „Racionalaus antikoagulantų vartojimo bei ekonomiško vertinimas pirminėje sveikatos priežiūros grandyje“.
- Retrospektyvinis antitrombozinių vaistų skyrimo, vartojimo ir gydymo stebėsenos vertinimas bei komplikacijų gydymo dėl šių preparatų neracionalaus skyrimo/netinkamos gydymo režimo priežiūros (stebėsenos) išlaidų vertinimas.
- Retrospektyvinis vaistų arterinei hipertenzijai gydyti vertinimas taikant Defined Daily Dose (DDD) metodiką.
- Psichikos sveikatos gydymo paslaugų rūšių, apmokamų PSDF biudžeto lėšomis, spektro bei išlaidų analizė.

Tyrimų rezultatai pristatyti konferencijose, parengti moksliniai pranešimai:

- 2018-2021 m. **5 mokslinės-praktinės konferencijos**, jose iš viso dalyvavo 482 gydytojai, vaistininkai, VLK ir TLK atstovai.
- 2020 – 2021 m. NVSC bei Higienos instituto organizuojamoje mokslinėje-praktinėje konferencijoje „Antimikrobinis atsparumas – problemos ir aktualijos“ pristatytas pranešimas „Kompensuojamųjų antibiotikų skyrimo panorama Šiaulių apskrities asmens sveikatos priežiūros įstaigose ir galimybės“.

Metodiniai – informaciniai pranešimai, metodinės konsultacijos teikti ASPĮ.

Dalyvauta 7 sutikimuose, konferencijose su pacientų ir nevyriausybinėmis organizacijomis, pristatyti pranešimai bei Šiaulių TLK parengta informacinė medžiaga.

Apibendrinimas

1. Kompensuojamieji antibiotikai:

- Vykdoma racionalios antibiotikoterapijos sklaida, įtraukiant partnerius, o ne kontrolės procedūrų vykdymas.
- 2017-2021 m. laikotarpiu Šiaulių TLK veiklos zonoje kompensuojamųjų antibiotikų receptų vaikams skaičius sumažėjo 2-3 kartus;
- Mažėja makrolidų vartojimas nuo 33,6 proc., iki 22,8 proc.;
- Cefalosporinų vartojimo proc. sumažėjo 4 kartus.
- Pagerėjo antibiotikų skyrimo struktūra – daugiau skiriama siauro spektro fenoksimetylpenicilino;
- Realizuotas pasiūlymas SAM dėl racionalaus antimikrobinių vaistų skyrimo skatinimo per gerus šeimos gydytojo komandos darbo rezultatus.

2. Benzodiazepinai:

- TLK veiklos zonoje benzodiazepinų vartojimas sumažėjo daugiau kaip 3 kartus.

3. Arterinė hipertenzija:

- SAM pateikti pasiūlymai realizuoti.

4. Antitromboziniai vaistai:

- Varfariną vartojantiems asmenims neatliekami tinkamos apimties INR tyrimai – 2021 m. 10-12 INR atlikta tik 14 proc., visiems kitiems neatlikta arba atlikta 9 ir mažiau INR tyrimų.
- 2021 m. naujų antitrombozinių vaistų vartojimas padidėjo 57 proc.

ŠIAULIŲ TERITORINĖ
LIGONIŲ KASA

Šiaulių vaistų komitetas

Elektroninis paštas:

šiauliu.vk@vkl.lt

Interneto svetainė:

<https://ligoniukasa.lrv.lt/lt/darbo-grupes/siauliu-tlk-vaistu-komitetas>

**Teikiama informacija racionalios farmakoterapijos ir
vaistų suderinamumo klausimais.**